

РЕЦЕНЗИЯ

От доц. Тодор Иванов Педев, д-р,

на дисертационен труд на ЛИЛИАНА ВАСИЛЕВА ГОЦЕВА на тема:

Функционалната подготовка на националния отбор по ориентирание

За присъждане на образователната и научна степен "доктор"

Професионално направление 1.3. Педагогика на обучението по...

Докторска програма: Теория и методика на физическото възпитание и спортната тренировка

Научен ръководител: проф. Атанас Георгиев, доктор

Основание за изготвяне на рецензията: Заповед на ректора на ЮЗУ „Неофит Рилски” № ЗП 800/2.05.2023 г. Рецензията е изготвена в съответствие със Закона за развитие на академичния състав в Република България и Правилника за неговото приложение.

I. Данни за докторанта, докторантурата, дисертацията, автореферата и публикациите

I.1. Данни за докторанта

Лиляна Василева Гоцева е родена на 01.05.1991 г. в гр. Благоевград. Завършва средното си образование през 2010 г. В периода 2010 – 2014 г. е студентка в ЮЗУ „Неофит Рилски”, където придобива бакалавърска степен по Педагогика на обучението по физическо възпитание. Придобива Магистър по Спортна анимация, след обучение в периода 2014-2015 г. През 2018 г. е зачислена за редовен докторант в ЮЗУ „Неофит Рилски”, по

докторска програма „Теория и методика на физическото възпитание и спортната тренировка“.

От 2015 г. започва своята спортно – педагогическа практика като треньор в СК по естетическа гимнастика "ПРИМА", Благоевград и СКОБ "Младост", Благоевград. От 2020 г. до сега асистент в катедра ТМФВ към факултет по педагогика при ЮЗУ „Неофит рилски“ Благоевград.

Като треньор на националните отбори по ориентиране, познавам Лилиана Гоцева още от детска възраст. Тя е една от най-добрите състезателки по ориентиране на България през последните десет години, участник на световни и европейски първенства, многократен държавен шампион и медалист от първенствата на югоизточна Европа.

I.2. Данни за докторантурата

Успешно е покрила изискванията от индивидуалния учебен план по научната специалност. Със заповед на ректора на ЮЗУ „Неофит Рилски” № 3П 800/2.05.2023 г. е определен съставът на научното жури и трудът е насочен за публична защита. Няма пропуски свързани с нормативните изисквания по процедурата.

I.3. Данни за дисертацията

Актуалност на проблема

Темата на дисертационния труд е подчертано **актуална**. За отбелязване е обстоятелството, че много малко са научните изследвания по тази проблематика в ориентирането като спорт. В този смисъл достойнство на предлагания за рецензиране труд е научното търсене в една област, която е малко изследвана у нас. Актуалността се предопределя и от други детерминанти. Ориентирането е дисциплина, която се характеризира със сложна и многокомпонентна тренировъчно-състезателна среда. Представеният за разглеждане дисертационен труд е фокусиран върху проблемите на физическата подготовка в ориентирането. Апробирана е нова методика за физическа подготовка в ориентирането през

подготвителният период. Посредством нейното прилагане се цели подобряването на резултатите от състезателната дейност.

Предоставената ми за рецензиране дисертационна разработка на тема *„Функционалната подготовка на националния отбор по ориентирание”* е в обем от 150 стандартни страници, включващи използвани съкращения, увод, три глави, изводи и препоръки, приноси и 6 приложения. Дисертационният труд съдържа 22 таблици и 25 фигури. Библиографската справка на използваната литература включва общо 154 заглавия, от които 77 са на кирилица, 70 са на латиница, а също така са използвани и 6 интернет източници.

В литературният обзор докторанта показва висока ерудиция по темата на разработваният труд. Много добре са изяснени физиологичните особености на ориентировъчното бягане. Направен е задълбочен анализ на базираната на пулса методика в тренировъчния процес по спортно ориентирание. Много детайлно са представени срещаните в литературата различни варианти и трактовки за определяне на работните зони въз основа на тяхната биоенергетична характеристика. Заслужава положителна оценка подробно представената характеристика на качеството издръжливост, нейната същност, енергетика и развиване. Тук вече достигаме до работната хипотеза, която е формулира точно и ясно.

Във втората част на дисертацията *„Методология на изследването”* се представя постановката и разработката на експерименталната част. Целта и задачите са правилно формулирани и изцяло са насочни към доказване замисъла в работната хипотеза. За реализация на поставената цел са определени 6 задачи, към конкретни страни на темата, което осигурява по-задълбочен анализ. Методиката на изследване е богата, напълно адекватна на целите и задачите, представена е подробно и коректно в съответствие с научното търсене. Интерес представлява участието на големия брой високо квалифицирани ориентировачи – 22 на брой. Не на последно място трябва

да отбележим, че по време на тестиранията са използвани най-новите технологични постижения, а именно пулсомер Garmin Premium и Suunto Smart Sensor.

Интерпретацията на резултатите от изследванията са включени в трета глава на дисертационния труд „Анализ на резултатите”. В проведените изследвания Лиляна Гоцева получава голямо количество информация. Заслужава да се отбележи стремежът на докторанта да характеризира по-пълно явленията, процесите и тенденциите чрез най-подходяща обработка, за да направи правдоподобни обобщения. При анализ на резултатите от многоетапния фитнес тест за определяне на VO_{2max} оказаното въздействие от приложената методика в края на педагогическия експеримент показва, че настъпват положителни изменения в изследвания показател. Използван е вариационният анализ за обработка на данните за VO_{2max} от Бийп теста на двете групи (мъже и жени). Коефициентът на вариация V , който освен за сравняване на разсейването на стойности на различни променливи дава информация и за степента на разсейване на извадката (еднородността), има следните показатели за отделните групи – 3,36% за жените и 4,5% за мъжете. Може да се обобщи, че в случая V е под 10 %, което оценява извадките като доста еднородни. При анализа на резултатите количествената информация е представена в табличен и графичен вид. В края на своя дисертационен труд, докторанта извежда 5 извода и 4 препоръки. Направените изводи и препоръки произтичат от резултатите на извършеното изследване. Задачите са решени, а целта постигната.

I.4. Данни за автореферата

Представя в достатъчна степен методологическата концепция и инструментариума на дисертационното изследване, анализите на получените резултати и синтезираните изводи и препоръки. Той е с обем от 61 страници. Научните данни и приноси, посочени в автореферата са

реално постижение на докторанта и разработеният от него дисертационен труд.

I.5. Публикации по темата на дисертационния труд

През 2022 г. са публикувани 3 научни статии в индексирано списание по темата на дисертационния труд.

II. Научни приноси

1. Проблема и темата са актуални и значими за съвременното ориентиране не само в България, но и в световен мащаб. Обогатени са теоретичните основи на тренировъчния процес.

2. Разработена е и е апробирана авторска методика за повишаване на функционалната подготовка на национални състезатели по ориентиране.

3. Предложената методика е общодостъпна и може да се използва занапред в подготовката на елитни състезатели и на клубно ниво.

4. Направени са ценни препоръки за теорията и практиката в ориентирането и в частност повишаване на функционалното ниво на българските ориентировачи.

III. Бележки и препоръки

При цитирането на текстове от други източници, освен автора и годината, трябва да се посочи и страницата, от която е цитирано. Това липсва в повечето от цитатите. При изследванията за по-голяма статистическа достоверност изследваните лица трявеше да бъдат разделени и по стаж в ориентирането, например до 5 и над 5 години. Срещат се и някои технически грешки в дисертацията, например на стр.13 е посочена, че през 1949 г. Шведската асоциация по ориентиране провежда международна конференция, а реално годината е 1959. Така е и на стр. 18 където има разминаване с един век в годините. Първите специализирани школи към туристическите дружества се създават през 1958 г, а не през 1858. На стр. 21 е споменато, че Станимир Беломъжев е вице европейски

шампион от 2022 г., но липса информация за неговата втора световна титла през същата година.

Като треньор по ориентиране смятам, че е абсолютно задължително в подготвителният период да присъстват технически тренировки с карта. В тази връзка има и въпрос към докторанта: Защото в така предложената и апробирана методика липсват техническите тренировки?

Заключение

Предложеният за рецензиране дисертационен труд на тема: „Функционалната подготовка на националния отбор по ориентиране” – разработен от докторант Лиляна Василева Гоцева, е актуален, дисертабилен и отговаря на наукометричните изисквания за такъв тип научна разработка. Извършена е голяма по обем високо квалифицирана изследователска работа, при това, отговаряща на високите стандарти в тази област.

Това ми дава основание да предложа на уважаемите членове на научното жури, да присъдят **образователната и научна степен “доктор” на Лиляна Василева Гоцева** в професионално направление 1.3. Педагогика на обучението по...Докторска програма: Теория и методика на физическото възпитание и спортната тренировка.

17.05.2023 г.

Изготвил рецензията:.....

доц. Тодор Педев, д-р.